

آنها که رای ندادند واجب شرعی را ترک کردند

سیداحمد علم الهدی، امام جمعه مشهد در خطبه‌های این هفته نماز جمعه گفت: «آنها که در انتخابات شرکت نکرده‌اند یک واجب شرعی را ترک کرده‌اند اما این اقدام آنها به معنای قبول نداشتن اصل نظام جمهوری نیست.» او ادامه داد: «در مردم‌سالاری دینی برخلاف مردم‌سالاری لیبرال، مشارکت سیاسی یک تکلیف شرعی است و یک حق ساده به حساب نمی‌آید. همچنین در مردم‌سالاری دینی، فرد منتخب تحت حاکمیت الله، امام عصر (عج) و یسانیب بر حش بر مردم مدیریت می‌کند در حالی که در مردم‌سالاری لیبرال، فرد منتخب اختیار مال و جان و ناموس مردم را نیز بر عهده دارد.»

اعضاء کابینه اهل دین باشند

سیدمحمد سعیدی، امام جمعه قم در خطبه‌های این هفته نماز جمعه گفت: «نامزدهای انتخابات باید برای خدمت به مردم، با خدای خوشان عهد کنند، چون اگر موفق به در اختیار گرفتن مسئولیتی شدند، آن کسی که ذره‌ای با انقلاب، امام راحل و نظام اسلامی زویه دارد، به درد نمی‌خورد.» او ادامه داد: «کسی که به آمریکا دل‌بستگی داشته باشد و تصور کند بدون لطف آمریکا، نمی‌تواند در کشور قدم از قدم برداشت، همکار خوبی نخواهد بود. منتخب مردم باید کسی را برای کابینه‌اش انتخاب کند که اهل دین باشد.»

ریاست جمهوری جای استراحت نیست

غلامعلی صفایی بوشهری، امام جمعه بوشهر در خطبه‌های این هفته نماز جمعه گفت: «رئیس جمهور باید فردی پرتلاش و جدی باشد و همچنین در خدمت به مردم شب و روز نشناسد. رئیس جمهور شایسته باید همانند شهید رئیسی باشد که در برخی شب‌ها تا زمان اتمام کار نمی‌خوابید.» او ادامه داد: «ریاست جمهوری نباید فضایی برای استراحت باشد بلکه باید میدان تلاش جهادی برای رفع مشکلات و گره‌گشایی از مطالبات مردمی باشد. همکاران رئیس جمهور باید انسان‌های سالم و دارای کارنامه روشن و فارغ از نگاه غرب‌گرایی باشند و همچنین باید جان‌برکف به مردم خدمت کنند.»

کسی از نظام قهر نکند

قربانعلی دردی نجف‌آبادی، امام جمعه اراک در خطبه‌های این هفته نماز جمعه گفت: «کسی از نظام قهر نکند نظام برای همه است؛ سنی، شیعه، زرتشتی و مسیحی همه با تمام وجود پای آرمان‌های انقلاب ایستاده‌اند.» او ادامه داد: «حفظ و تقویت اتحاد ملی اولین و کلیدی‌ترین وظیفه رئیس جمهور منتخب است که باید مورد توجه قرار گیرد. ما با قدرت، فداکاری و توکل به خدا، قله‌های پیشرفت را در سایه مقام معظم رهبری فتح می‌کنیم.»

است و پرداختن به پوشش چادر به کاور موبایل یا پوسته شکلات یاد در این سطح است؟

همایون: متأسفانه این همان مبانی ضعیف نظریه است که ما نداریم. گشت ارشاد و گشت‌های مشابه لبه تیز عملیات است و باید پشتیبانی شود. در حقیقت باید این برخورد از جنس سخت و رفتار به شدت شمشزکننده تمام شود. نکته دوم اینکه من بین نیمه‌حجابی یا شل‌حجابی و عربانی اخیر کاملاً فرقی قائلم و معتقدم با افرادی که عربان هستند باید مواجهه جدی صورت گیرد.

معمودی: رویکرد امنیتی انتظامی نسبت به حجاب اشتباه است. جنس فرهنگ این نیست که با نیروی انتظامی و بگیر و ببند خیابانی حل شود. صرف نیرو، انزوی، فکر و وقت نیروی انتظامی‌های در خیابان، تصویر وحشتناکی از دین، اسلام و جمهوری اسلامی به جامعه نشان می‌دهد. راه حل را همیشه سخت‌افزاری می‌بینیم، با ماهواره و فضای مجازی هم اینطور برخورد کردیم و راه حل همیشه اشتباه بوده است. باید بتوانیم از نظر فرهنگی قوی شویم. البته فرهنگ انقلاب اسلامی و فرهنگ اسلامی قوی است اما اقدامات ما این فرهنگ را از درون ضعیف کرده است. پس از قوی کردن خود می‌توانیم در فضای بین‌المللی هم تعامل کنیم. آمریکا طبیعتاً دشمن است اما یکی از ضعف‌هایی که داشتیم این است که در طول عمر بعضی از دولت‌ها این موضوع را جدی نگرفتیم و فقط گفتیم درها را ببندیم و هیچ نوع مذاکره‌ای نکنیم.

همایون: کسی گفته که در راه‌بندیم و هیچ‌گونه مذاکره‌ای نکنیم؟ معمودی: جلیلی که حداقل پس از ۷ سال رفت و آمد یک خط نتوانست با این وضعیت بنویسد.

همایون: شما منظورتان چهار، پنج کشور جهان است؟ بیش از ۲۰۰ کشور در جهان وجود دارد که چهار، پنج کشور را جدا کردند؛ آن‌هم به دلیل اشتباه و تفاوت فرهنگ و تمدنی فاحش.

معمودی: قبول دارم که جهان چهار، پنج کشور نیست. اما بحث تحریم چیست؟ انقلاب اسلامی اعلام کرد که متفاوت است و فرهنگ مقاومت شکل گرفت. اما اگر تعاملات کم باشد نمی‌توانیم نقطه قوت خود را به دنیا نشان دهیم. یکی از دانشجویان به رهبری گفت: «ما می‌خواهیم از غزه و لبنان دفاع کنیم. ولی همه فضای مجازی بسته است. آنها که اپتا و پله ندارند، باید برویم در فضای اینستاگرام و دیگر شبکه‌هایی که فیلتر هستند.» این جوان درست می‌گوید نمی‌تواند تعاملی داشته باشد چرا که اساس را بر پایه‌های نهاده‌اند که عدم تعامل است. یکی از دوستان اصولگرا تصاویر دانشگاه‌های آمریکا را برای من فرستاده بود و گفت: «ببینید چطور با دانشجویان بر خورد می‌کنند...» گفتیم: «آزادی رسانه‌هایشان را ببینید. کسی جرأت ندارد در رسانه‌ای که تصویر را منتشر کرده بر خورد کند و شما می‌توانید آن را ببینید. اگر این تصویر در ایران منتشر شده بود با آن رسانه برخورد شدید می‌کردند. آنجا افراد فیلمبرداری می‌کنند و پلیس حق ندارد به آن رسانه تعرض کند. خبرنگاران ما از تظاهرات در پاریس و دیگر کشورها تصویربرداری می‌کنند و وسط تظاهرات می‌ایستند. این آزادی رسانه هم خوبی آنهاست.» ما با بستن‌ها نمی‌توانیم راه را پیش ببریم اما تعاملات بین‌المللی را بسته‌ایم. یک استاد دانشگاه برای ارتباط گرفتن با یک کشور دیگر باید به چهار، پنج جا جواب بدهد. به همین دلیل تعامل استادان هم به درستی شکل نمی‌گیرد. مطهری در کتاب یادداشت‌هایش تعریف می‌کند: «احسن به آنها که تا اینجاست رفتند، ما باید این حقوق بشر را از آنها یاد بگیریم ولی این رویکرد را نداریم.» ما به این تعاملات نیاز داریم و قبول می‌کنیم که اساس گشت ارشاد اشتباه است. این برخوردها با زنان را نه در دین دیدیم نه در رفتارهای که به ما توصیه شده است. من معتقدم که از خط اصیل و اصلی شکل‌گیری انقلاب اسلامی در حوزه فرهنگ به شدت فاصله گرفته‌ایم. نگاه‌های بسته و متحجرانه بر آزادی‌های رسانه حاکم شده و آزادی‌های اجتماعی را محدود کرده است. حق اعتراض‌ها محدود شده و این روند باعث شده که انقلاب روزبه‌روز از اصالت خود فاصله بگیرد.

همایون: موضوع اساسی این است که یک جریان تندرو و نابلدی‌هایی به دلیل متصل نبودن با مبانی عمیق انقلاب در کشور وجود دارد. هر دو طرف قبول داریم که تندروی‌هایی کردیم که متعلق به جریان اصیل انقلاب نیست. مسئله این است که برنامه‌های برای جدی گرفتن فرهنگ چیست. باید رهاایش کنیم؟ برنامه‌های برای فرهنگ دارید یا خیر؟ مشکل اصلی این است که در کنار تندروی‌ها، بی‌برنامگی‌های فرهنگی هم وجود داشته است. می‌گویند که موضوع حجاب و دانشگاه در دست وزارت کشور است. من می‌گویم مگر اربعین دست وزارت کشور نیفتاده است؟ چرا اربعین که پدیده عظیم و تمدن‌ساز فرهنگی است در دولت به عنوان امری فرهنگی جدی گرفته نشده و فقط یک امر پشتیبانی، سازماندهی سفر و رفت و آمد است؟ تمام موضوعات مهم در وزارت کشور انجام می‌شود که نیاز به بازنگری دارد. وزیر فرهنگ و ارشاد باید به موضوعات اربعین، حجاب و... بپردازد. ما در حوزه فرهنگ یک سازمان جدی به قانون اساسی بدهکار هستیم. به جای آنکه نیروی انتظامی برای امر به معروف و نهی از منکر گشت ارشاد راه‌اندازی کند باید با مبانی عمیق و لطیف فرهنگی انجام شود. همانطور که روزی شوراها در دوره دولت محمد خاتمی راه‌اندازی شد، اصل هشتم قانون اساسی که امر به معروف و نهی از منکر است راه‌بنداریم و کار را از دست غیراهل فرهنگ بگیریم. من و آقای معمودی این حسن را داریم که رسانه‌ها را خوب می‌شناسیم. ادعای اینکه رسانه‌ها در غرب آزاد هستند و نباید با همین ظاهری که آنها پیش می‌کنند فریب بخوریم. ما می‌دانیم که بسته ساختاری سنگین و جدی در نظام رسانه‌های غرب وجود دارد که قابل انکار نیست و حتماً باید آن را بشناسیم. چرا که ظاهری ساده دارد که همه چیز به همان سادگی پیش می‌رود اما در باطن همه ابزارهایی ایستند تا اجازه ندهند که اتفاقی که معترضان می‌خواهند رخ دهد.

واقف‌آمی دانم کاسیان فیلترینگ چه کسانی هستند، اما می‌دانم از آنها شاک می‌شوم. نمی‌دانم چه کسی اصرار دارد که باید اینجابهایی که فیلتر شده وارد شویم و شبکه ملی اطلاعات خود را راه نیندازیم. با وجود شبکه ملی اطلاعات از شبکه اینترنتی جهانی کاملاً منفک نمی‌شویم. ایرانیان در فناوری خوش درخشیده‌اند و مدعی هستند

اعتراض یا مباحث آزادی را چطور می‌توان به گوش مسئولان رساند که به دستگیری زندان نینجامد؟

همایون: دو مسئله وجود دارد. اولین و جدی‌ترین مسئله نگاه به غرب است که باید پاسخ داده شود و یک‌بار هم که شده در جمهوری اسلامی مشخص کنیم که نگاه به آنها چیست. موضوع دوم نگاه به مسائل داخل و اعتلای ایران است. همه ما اعتلای ایران را می‌خواهیم و معتقدیم که دولت اختیارات و وظایفی دارد که باید انجام دهد. اما درباره موضوعاتی مانند فیلترینگ و... فقط می‌گوییم: «کی بود؟ کی بود؟ من نبودم.» باید بررسی کنیم که گره اصلی کجاست و در چه وضعیتی قرار داریم و آن را حل کنیم.

شما طرح نور را الزام تمدنی می‌دانید؟

همایون: بله. مقصر تمام خطاهای رخ داده در موضوع حجاب، جناح تندرو است. در این بین به سایر کشورها نگاه کنید. به عنوان مثال در لبنان حجاب‌های متعدد و متنوع وجود دارد، مثلاً خانمی با وضعیتی که قابل گفتن نیست با یک خانم چادری و پوشیده‌دار کنار هم قدم می‌زنند. یا خواننده مشهور مسیحی لبنانی جولیا پطروس طرفدار حزب الله است. این یک الگوی تمدنی است که موضوع اولش مسئله حجاب نبوده است.

زنان هم این تصاویر را می‌بینند و می‌خواهند پوشش خود را در ایران انتخاب کنند.

همایون: بیابید موضوع حجاب را یک بار برای همیشه از لحاظ تاریخی مرور کنیم. اول انقلاب در همین دولت‌هایی که حالا مدعی هستند، قبلاً به دنبال تسری لباس خاص یا لباس فرم برای کارمندان دولت بودند و آن را ارزش دانستند. هر زمان که مردم مطالبه‌ای می‌کردند رئیس آن دولت توجیه می‌کرد. وضعیت طوری بود که نیمه‌حجابی بود اما به تعبیر رهبری آنها شب‌های احیا هم در صحنه حاضر بودند و در دسته‌های محرم هم بودند. اما اخیراً دشمن این دختران را با عریانی دعوت کرده این نوع پوشش. یعنی پوششی که اصلاً واقعاً مسئله برای انقلاب نبود. در حال حاضر با این زنان و دختران کاملاً تعامل می‌کنیم، چرا که معتقدیم انقلابی و ایرانی هستند.

پلیس هم این تعامل را با آنها دارد؟

همایون: رئیس جمهوری هم باید نسبت خود را با پلیس مشخص کند. من پلیس را تیره کرده‌ام چرا که لبه تیز عملیات است. اما باید مبانی نظری آن را حل کنیم. نماینده‌نگاهی هستیم که دختران و پسرانی که ممکن است تیپ‌شان با نسل قبل متفاوت باشد خصمانه نیست بلکه معتقد است که آنها جوانان امروزی هستند. به عنوان مثال سگ‌گردانی حتماً چیز بدی است و دولت هم وظیفه دارد به صورت جدی به آن بپردازد اما به خودمان نگاه کنیم؛ ما ضعف نداریم؛ ما جرای عریانی و اتفاقاتی که در این مورد می‌افتد یادآور اتفاقات صد سال پیش است و کنار گذاشتن زن از ایفای نقش مؤثر در جامعه. امام دوازده‌زنان را به جامعه برگرداند اما زنان ما بی‌حجابی وارد تعامل اجتماعی نشدند. اگر به دنبال ساخت تمدن هستیم باید با زنان این مهم را پیش ببریم. اینجاست که مشخص می‌شود در ناوگان فرهنگی نیز مانند بسیاری از موارد دیگر ضعف جدی داشتیم. جدی گرفتن موضوعات فرهنگی راه‌حلی است که (این نگاه که در انتخابات اخیر) جلیلی آن را نمایندگی می‌کرد و به نظر من برای اینکه این جریان به نتیجه برسد، رئیس جمهوری باید سه معاون فرهنگی، اقتصادی و سیاسی داشته باشد. معاون فرهنگی. مسئول هماهنگی و سازماندهی حداقل دستگاه‌های فرهنگی باشد. معاون فرهنگی رئیس جمهوری باید بتواند دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی هم باشد و با دستگاه‌های دیگر فرهنگی هماهنگ شود. مهم آن است که مباحث فرهنگی جدی گرفته شود.

و درباره اعتراض؟

همایون: اعتراض دو جنبه دارد که یکی از جنبه‌های آن موضوعات امنیتی و جنبه دیگر اجتماعی است. اما اعتراض اجتماعی پسندیده است.

اعتراض اجتماعی وجود دارد که الگو قرار بگیرد؟

همایون: انقلاب بهترین الگوست.

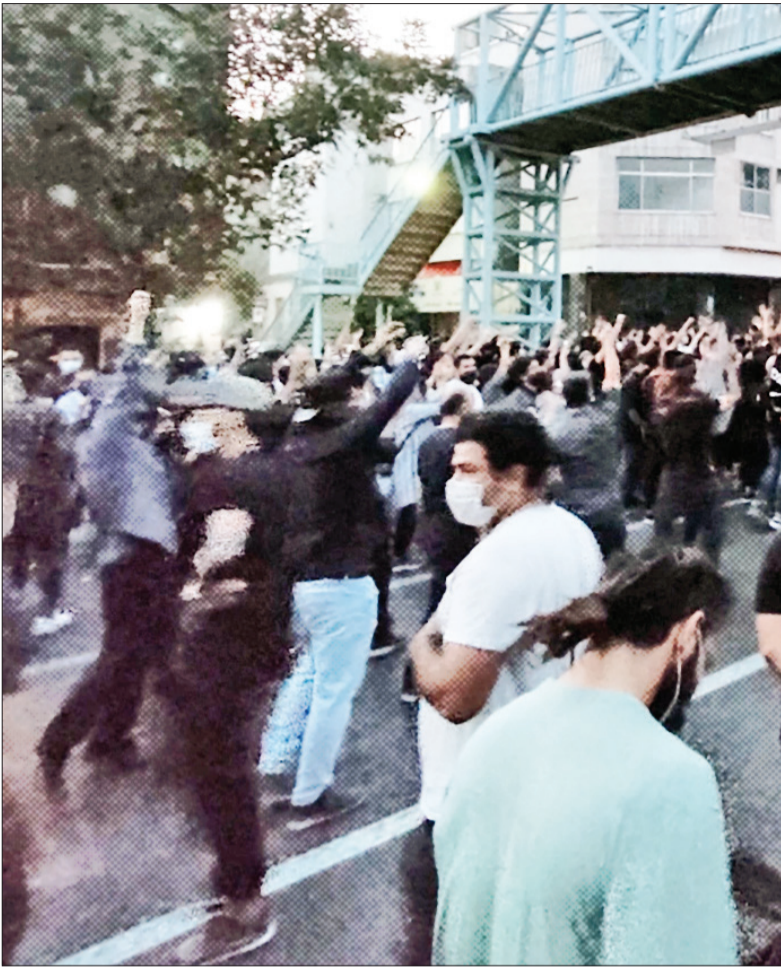
الگویی بعد از انقلاب داریم؟

همایون: از انقلاب گرفته تا جناح‌بندی‌های پس از آن حتی اعتراض‌هایی مانند رأی دادن یا ندانن، راهپیمایی رفتن یا نرفتن و... همه اعتراض نیست؟ آمدن یا نیامدن چه معنی‌ای دارد؟ اعتراض به شدت موضوع مقدس و مهمی است به شرط آنکه عالمانه باشد. البته نمی‌شود برای اعتراض شاخص‌گذاری کرد اما نباید امنیتی شود. برخی می‌گویند مانند خارجی‌ها بزنید، حالا کافی است اعتراضات دانشگاه آمریکا را ببینند. اعتراض اگر ساختارمند باشد به این وضعیت آشفته و کف خیابان تبدیل نمی‌شود. راه‌اندازی «خانه گفتگو» بعد از اعتراضات سال ۱۴۰۱ هم جواب نخواهد داد و راه‌حل عالمانه و دقیق حکمیتی نیست.

اگر دختری نخواهد روسری سر کند و اعتراض هم ندارد اما به خیابان می‌آید، آیا اقدام اعتراضی امنیتی است یا خیر؟

همایون: باید فوراً به پدیده عریانی و بی‌حیایی واکنش نشان دهیم. از سوی دیگر اقدامات بلندمدت فرهنگی را نیز شروع کنیم. به‌طور خاص نیروی انتظامی درباره پدیده «طرح نور» در صحنه تنها مانده است. نباید نیروی انتظامی را تنها گذاشت و باید به آن کمک کرد. دولت هم قدرت این کمک را دارد.

چرا اقدامات فرهنگی در حوزه حجاب تشبیه مبتذل

راه عرصه فرهنگ وارد کرد؟ چه کسی موضوع آزادی را در عرصه فرهنگ به نگاه امنیتی و سیاسی گره زد؟ ما همیشه کنار بودیم و اتفاقاً دیده روشن انقلاب اسلامی همان است که تازه می‌خواهد به صورت جدی بروز و ظهور پیدا کند. ما آزادی ندیدیم؟ معتقد هستم این جریان نگاه امنیتی را به دانشگاه و جاهای مختلف وارد کرده است. در این شرایط مسئله اصلی کنار رفتن است. انقلاب اسلامی راه خود را از میان دعواها بر قدرت طی می‌کند. اما دوستان جواب دهند با عرصه فرهنگ چه کردند؟

بر اساس این نوع نگاه که جلیلی را هم پیرو آن دانستید، چه اتفاقی برای «بله» و «اپتا» یا «اینستاگرام» و «تلگرام» می‌افتد؟

همایون: فیلترینگ از نمادهای بسیار مهم و روشن است. در فضای مجازی همان نگاهی که رهبری بیان کردند، امتداد پیدا می‌کند. فضای مجازی یک امر مبتنی بر فرصت است. اشکال اساسی در عرصه فرهنگ این است که همیشه عقب می‌ایستیم و مطالبه‌گری می‌کنیم. موضوع فیلترینگ در فضای مجازی زمانی مطرح شد که در پیام‌رسان‌های داخلی و شبکه ملی اطلاعات کوتاهی کردیم. فرآیند فناوری یک بحث است و الگوی آرمانی که دولت باید به سمت آن برود موضوع دیگر. یکی از ویژگی‌های ممتاز نگاه روشنفکرانه و روشنگرانه انقلاب اسلامی این است که وضعیت موجود را بپذیریم و بپذیریم. ما می‌خواهیم جلو برویم اما الگو باید داشته باشیم. تمام فناوری، علم، اندیشمندان، ساختارهای اجتماعی و حتی بعضی فرهنگ‌های خاص موجود در غرب بد نیست و می‌توان به آن اعتماد کرد. به عنوان مثال قانونمندی اهالی غرب خوب است اما فساد اخلاقی آنان چیز بدی است. انقلاب اسلامی نشان داد که با توجه جدی به «سرعت» می‌توان تمدن آینده را در حداقل زمان بنا کرد. در موضوعی مانند جایگاه زن همانطور که رهبری فرمودند ما سوال داریم. ما در این ماجرا طلبکاریم و اینطور نیست که ما بخوایم جایگاه زن را از آنها بگیریم و درستش کنیم، بعد بگوییم: «زن، زندگی، آزادی».

معمودی: ما می‌گوییم رویکردهای دولت رئیسی در حوزه فرهنگ، آزادی بیان و آزادی رسانه وجود داشته، جامعه را به خفتان کشیده و این خطرناک است. انقلاب اسلامی معتقد به آزادی بیان بوده است و دغدغه مطهری رسانه‌های آزاد بود. در فیلترینگ اینستاگرام مرحوم رئیسی می‌گفت من با اینستاگرام موافقم. آخرش اعلام کرد که باید به داخل بیاید اما پس از رسیدن به قدرت، تغییر وضعیت داد. سال ۱۴۰۱ که بحث‌های امنیتی شد، متفاوت است اما اختلاف وعده، همه فضاها بسته و تمام کسب‌وکارها در اینستاگرام تعطیل شد. باید بین اپلیکیشن‌های داخلی و خارجی رقابتی وجود داشته باشد اما خارجی‌ها بسته شده و می‌گویند ۴۰ میلیون نفر کاربر در اپتا و بله داریم. مردم مجبور شدند به این اپلیکیشن‌ها بروند. فیلتر باعث شده که مردم مدام فیلترشکن بخرند، در نتیجه هم برای کشور هزینه‌ساز است و برخی به اسم فیلتر جیب‌شان پر می‌شود و از طرفی هزاران فساد اخلاقی به‌خاطر وجود فیلترشکن‌ها ایجاد می‌شود. آقایان با ادعای مسائل ضداخلاقی فضا را بسته‌اند در حالی که هزاران پدرش اتفاق می‌افتد. آن وقت جلیلی در تلویزیون می‌گوید: «ما هم با فیلترینگ مخالف هستیم.» اگر با فیلترینگ مخالف بودید چرا در این دوسه سال مخالفی نکردید؟

فیلترینگ رویه‌روی آزادی قرار می‌گیرد یا خیر؟

همایون: دوستان نوع نگاه خود را در مورد غرب اعلام کنند و اینکه آیا چیزی که در غرب اتفاق می‌افتد را می‌پسندند یا خیر؟ معتقدم ساختار باید عوض بشود. موضوع ممیزی و فیلترینگ، مسئله‌ای بسیار حساس و جدی و مهم است. ساختاری سنگینی به میراث رسیده و کسی هم حاضر به تغییر آن نشده است. موضوع ممیزی از زمان قبل هم وجود داشته و همین جوری ادامه پیدا کرده است.

بشیر معمودی:

راه‌حل را همیشه سخت‌افزاری می‌بینیم. با ماهواره هم اینطور برخورد کردیم و راه‌حل همیشه اشتباه بوده است. باید بتوانیم از نظر فرهنگی قوی شویم. البته فرهنگ انقلاب اسلامی و فرهنگ خود می‌توانیم در فضای بین‌المللی هم تعامل کنیم